

archiv.ihned.cz

Festival německého divadla začal módní policií. Hru od Jelinekové ztvárnily herečky od 10 do 70 let

Tomáš Seidl - publicista

4-5 minut

Absurdní úvahy o nenositelných róbách se ve hře Světlo v krabici mísí s myšlenkami filozofa Martina Heideggera.

autor: Sebastian Hoppe

Ačkoliv rakouská spisovatelka a dramatička Elfriede Jelineková se proslavila jako autorka kontroverzních, sociálně-politicky angažovaných i genderově vypjatých her, poznalo ji v neděli pražské publikum jako milovnici módy. Byť velmi uštěpačnou a sebeironickou.

Její tragikomedii Světlo v krabici otevřel soubor D'haus dvaadvacátý ročník Pražského divadelního festivalu německého jazyka.

Prvního jevištního provedení textu se s ohledem na jeho téma příznačně ujalo divadlo z Düsseldorfu, německého centra módy. Nositelka Nobelovy ceny za literaturu, jejíž hry se v tuzemsku

v minulosti sporadicky objevovaly v repertoáru Divadla Komédie nebo i Národního divadla a v současnosti je uvádí především Studio Hrdinů, však také v rámci lifestylového biotopu dokáže chytře provokovat a poťouchle bavit.

Inscenovat jelinekovské "divadlo proti divadlu" není snadné. Z podstaty se vzpírá dramatice tradičního typu, neboť je založeno na obsáhlých asociativně vrstvených verbálních plochách a nemá klasický děj. Vyžaduje to odvalu experimentovat a režiséra proměňuje de facto v regulérního spoluautora hry.

Režiséru Janu Philippu Glogerovi se díky důslednému konceptu, takřka filmovému scénickému řešení i vynikajícímu ansámblu sedmi hereček ve věku od deseti do sedmdesáti let podařilo vytvořit obrazově mimořádně vytríbené představení.

Herečky, které v průběhu kolážovité hry střídají více či méně výstřední kostýmy, včetně zvířecích převleků, spolu nevedou takřka žádné dialogy.

Jejich dlouhé intertextuální monology o luxusních značkách, závislosti na shoppingu, nedokonalých postavách, dřavých svetrech a o touze po sebeoptimalizačním připodobňování se topmodelkám v titěrných bikinách jsou namířeny výhradně do publika. Hned na začátku představení se dokonce zmocní kabelky jedné z divaček a veřejně ji pohaní, protože je "out" – tato invazivní akce je ale možná předem domluvená.

Scénografka Marie Rothová hrací prostor horizontálně rozdvojila, podobně jako režisér David Jařab ve své sugestivní inscenaci jiné hry Elfriede Jelinekové, nazvané Rechnitz – Anděl zkázy, kterou nastudovalo v roce 2013 Slovenské národní divadlo. Do přední části jeviště umístila silnici lemovanou stromky, keříky a kameny. O stupeň výš postavila bílou, sterilně zařízenou

moderní vilu s několika skleněnými posuvnými dveřmi, připomínající jakési akvárium.

Herecká akce probíhá odděleně v jedné, nebo druhé části. Když se ale v určité chvíli obě úrovně paralelně začnou propojovat, dostává groteskní "videofashion" až mrazivě přízračnou atmosféru.

Divadlo

Elfriede Jelineková: Světlo v krabici

D'haus (Düsseldorfer Schauspielhaus)

Režie: Jan Philipp Gloger

Praha, Nová scéna ND, 19. listopadu 2017

Vysmívat se snobsky nablýskanému světu předražených modelů a luxusních butiků může zvenčí jistě leckdo, v případě Elfriede Jelinekové je ale zásadní, že ona sama je vášnivou vyznavačkou takzvané haute couture, tedy exkluzivního oblečení šitého na míru. Text je proto velmi osobní a zasvěcený. Překypuje pozoruhodnými detailními postřehy, přitom je odlehčen sarkastickou nadsázkou. Absurdní úvahy o "nenositelných" róbach návrhářů typu Rei Kawakubové autorka mísí s myšlenkami filozofa Martina Heideggera, ale také s ekologicko-sociálními aspekty módy nebo s narážkami na současnou imigrantskou vlnu.

Světlo v krabici je důvtipná intelektuální hříčka, byť poněkud zdlouhavá. Představení trvá takřka dvě hodiny a hraje se bez přestávky, takže diváci mohou být oním nepřetržitě se valícím proudem monologů s mnoha odkazy až přehlčení. Přesto je esenciální ukázkou moderního německého divadla, pověstného skvěle sehranými hereckými výkony, vynalézavou scénografií a odvážnou dramaturgií, jež reflektuje aktuální společenská témata.

Mondénní svět módy autorce slouží jako metafora pomíjivosti krásy a života, ale rovněž neukojitelné nenasytlosti konzumní společnosti, kde "zákon orgie velí si užívat".